

Bedoeld noch gezegd.

In het „Kerkblad voor de Gereformeerde Kerken van 's-Gravenhage" deelt Dr. Dijk mee, dat hij met zijn antwoord op onze driestreep „Op alle terreinen des levens" zal wachten tot hij met zijn „causerie" klaar is. Dit is ons natuurlijk best.

Wij kunnen wachten.

Alleen veroorloof ik mij één opmerking.

Dr. Dijk schrijft, dat hij tot een revisie door ons „zoo iets als gesommeerd" wordt.

Dat nu is door ons nergens gezegd.

Wij hebben slechts verzocht om revisie.

Wij hadden ons, dunkt ons, nauwelijks met meer respect voor den schrijver kunnen uitdrukken.

En ook werd „zoo iets als een sommatie" door ons niet bedoeld, waarover uiteraard wij alleen kunnen oordeelen.

Laten zulke gedachten onder ons toch verre blijven.

Zij bemoeilijken zoo licht rustig overleg.

Calvinistische Juristen-Vereeniging.

Onlangs hield deze vereeniging haar derde Congres.

De naam alleen reeds wekt sympathie bij u op.

Met ronde, duidelijke letters schrijft de vereeniging het „Calvinistisch" in haar vaandel.

Dat heeft op zichzelf reeds de waarde van een program.

Geen heil wordt gezocht in vage omschrijvingen.

Men vindt er geen doekjes om: opbouw van het Calvinisme is het doel.

Ann Prof. Anema komt de eer toe, dat op die manier de band tusschen hen, die aan de Vrije Universiteit studeerden, blijvend wordt en de Calvinistische studie op juridisch gebied door samenwerking ook na de akademische jaren wordt bevorderd.

Uit het verslag valt op te maken, dat hij ook dit jaar weer een hoogst belangrijke, principiële openingsrede hield.

Het vat deze aldus saam:

Een verblijdend en bemoedigend verschijnsel noemde hij heel deze actie. Immers had de historie geleerd, hoe in de 17e eeuw het Calvinisme bij al zijn ontplooiing, in ons land voor de rechts- en staatsleer zeer weinig reflex had gehad. Andere landen, met name Frankrijk, hadden hier meer gepresteerd. Spr. ging dit alles en de oorzaken ervan breder na. En nu, na de opleving van 't Calvinisme in de 19e en 20e eeuw, mocht die opleving niet voorbijgaan, zonder ook in ons land voor rechts- en staatsleer haar bouwenden arbeid te wekken. Zoo staan wij voor een moeilijke taak. De tijden zijn voor rustige studie niet gunstig, want de praktische vragen jagen ons op. Het Calvinisme is historisch beproefd en leeft niet in de oppervlakte, maar wortelt in de diepste diepte onzer ziel. Die Calvinisten, die deze wereldbeschouwing fundeeren in vorige eeuwen, waren vervolgden en uitgestootenen uit de samenleving. Maar zij kwamen niet bijeen met de leus: „We hebben lang genoeg bemind, we willen eindlijk hateren", maar om elkaar te sterken in het geloof en de aanhangelijke onderwerping aan het gebod: „Gij zult God liefhebben boven alles en uw naaste als uzelf". Zoolang dat beginsel in onze Calvinistische actie stuwkracht is, heeft 't scheppende kracht. De botsing der geesten heeft nieuwe gedachten gewekt. We moeten die samen nu aanvatten en onderzoeken. Dat is niet 't werk van één man, maar van ons allen. Daarom zijn we bijeen, vertrouwelijk, in besloten kring, om vrijuit als mannen die eenzelfde geloof belijden en 't Calvinisme liefhebben, over de zaken te spreken. In dit teeken, aldus eindigde spr. en in de hulpe des almachtigen Gods open ik dit 3e Congres.

Het verslag teekent daarbij nog aan, dat dit openingswoord diepen indruk maakte en met geestdriftig applaus werd beloofd.

Dit verwondert ons niet.

Wij hebben van deze vereeniging hooge verwachtingen.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De verwachting van de wederkomst des Heeren.

Een onzer lezeressen meent dat in de bediening des Woords onder ons en in onze kerkelijke periodiek weinig of geen aandacht geschonken wordt aan de wederkomst des Heeren en dat er van een levendige verwachting van de verschijning van Christus over het geheel niets valt te bespeuren. Ze acht dit in strijd met den nadruk dien de Schrift op Christus' wederkomst legt en met de ernstige vermaning des Heeren aan Zijn Kerk, te allen tijde bereid te zijn om Hem te ontvangen; en vraagt nu, wat toch wel van dit verschijnsel de oorzaak mag zijn.

Vóór ik de vraag van de geachte inzender ging beantwoorden, zou ik natuurlijk overtuigd moeten zijn van het feit waarvan ze verklaring vraagt, en ik kan niet zeggen, dat ik dat ben. Grond om het te ontkennen heb ik niet. Maar recht om het te constateeren evenmin.

Men versta me daarbij niet verkeerd. Naar ik vermoed, zal de wederkomst onzes Heeren allicht in prediking, stichtelijke lectuur en in het particuliere leven der geloovigen allicht niet die plaats hebben welke haar toekomt. Doch dit zal wel gelden voor zoo goed als alle waarheden die deel uitmaken van onzen eenigen troost in leven en sterven. Zoo vóór en ná hoorde ik klagen door de een, dat het stuk der wedergeboorte, door een ander dat de bekeering, door een

derde dat de rechtvaardigmaking, door een vierde dat de eeuwige gelukzaligheid, door een vijfde dat de waarschuwing van onbekeerden voor hun eeuwig verderf, in de bediening des Woords zoo weinig tot hun recht komen. Als ik alle klachten die ik nu en dan vernam voor gegrond moest houden, zou ik tot de slotsom moeten komen, dat er in 't geheel niet meer gesproken wordt.

Kzeg dit niet, om de klacht van m'n vraagster met een lichtig gebaar op zij te zetten, en allerminst om me zelf en m'n mededienaars van te voren tegen elke aanmerking te dekken, maar alleen om, aannemend dat aan al deze klachten toch eenige werkelijkheid ten grondslag moet liggen, te starven wat ik daaroven zeide, dat de bediening des Woords, en dat het leven der geloovigen stellig nooit aan eenige waarheid zoo veel aandacht geven, als ze, naar haar hoogte be- tekenis, wel verdient. Elke parel in de schatkamer van 't Evangelie is, op zich zelve genomen, waard, dat we haar altijd door onze volle bewondering geven.

Doch nu moeten we niet vergeten, dat er vele paarselen zijn, en dat ons gezichtsvel in deze bedeeeling nog te beperkt is, om ze alle tegelijk in het oog te houden. De verdeeling van aandacht, bij onze groote beperktheid, heeft noodzakelijk tengevolge, dat we tegenover alle tekort schieten.

Waar het op aankomt is, dat er evenwichtigheid zij. Dat we het ene niet opofferen aan het andere. Dat we voor het ééne niet het andere uit het oog verliezen. Dan worden we eenzijdig. Dan groeien we scheef. Dan gaan we den weg der secten op. Want het sectarisme was zoo goed als altoos gevolg, niet van noodwillige verwerping van dit of dat geloofsstuk, maar van het eenzijdig nadruk leggen op één deel der waarheid ten koste van de overige.

En als ik nu zeg, niet de durven beslissen, of de wederkomst des Heeren al of niet in de prediking, in lectuur en in persoonlijk leven onder ons de plaats heeft die haar toekomt, dan zeg ik dit van de wederkomst des Heeren niet op zich zelve genomen, maar in verband met geheel de ons geopenbaarde waarheid en met het beneden-peitsche dat ons geloofsleven ten opzichte van elke waarheid eigen is.

Het is ook niet zoo eenvoudig, zich over dergelijk vraagstuk een wel-gefundeerd oordeel te vormen. We bewegen ons allen in een beperkten kring, en zijn ook beperkt in onze lectuur. In andere kringen is het vaak weer zoo heel anders dan in die wij kennen. En bij al wat we lezen is er toch altoos nog zooveel dat niet onder onze oogen komt. Dit heeft tengevolge dat onze indruk dikwerf zoo veel verschilt van die van anderen. Op een Predikantenvergadering hoorde ik, nog niet lang geleden, de tegenovergestelde theses verdedigen, dat er veel te dogmatisch en dat er lang niet dogmatisch genoeg gesproken wordt; en geen van de twee verdedigers zag kans den ander van ongelijk te overtuigen.

Laat ons daarom voorzichtig zijn, met uit onze zeer beperkte ervaring algemeene gevolgtrekkingen te maken.

Vooralsnog durf ik daarom het oordeel van m'n inzender niet te onderschrijven, en kan ik om die reden ook haar vraag niet trachten te beantwoorden.

Toch dank ik er haar voor, dat ze haar vraag deed. Het zal mij, en wellicht ook vele onzer lezers een prikkel zijn, meer dan tot dusver aandacht te geven aan de vraag die haar zoo ernstig bezig houdt. Want het zou ongehoorzaamheid zijn aan het ernstig vermaan des Heeren, onberekenbare schade toebrengen aan het leven van zijn volk en een schuldig en schandelijk tekort aan liefde tot onzen Verlosser betee- ken, zoo het „Kom, Heere Jezus, ja, kom haastig- lijk!" onder ons wegstierf.

V.

F.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Een politiek van verantwoordelijkheid.

Door den heer Colijn is een taak aanvaard, die zoowel bij mislukken als slagen de ongunst van groote kiezersgroepen tengevolge moest hebben. Door deze houding is niet alleen gebroken met een politiek van wikkelen en wegen, van rekenen en tellen, maar is ook de verhouding tusschen vertegenwoordigers en kiezers, tusschen volk en regeering weer in betere banen geleid.

Het zuiver vertegenwoordigend stelsel, waarvan zooveel wonderen zijn verwacht en dat zooveel teleurstelling heeft gebracht, heeft door de houding van den heer Colijn weer betere kansen gekregen.

Dit stelsel rust op een sterk besef van verantwoordelijkheid.

Het gaat uit van de veronderstelling, dat de kiezers weten wat ze doen, het lot van land en volk wordt, menscheijkerwijze gesproken, in hunne handen gelegd.

Zij moeten zich dus niet door beloften laten paaien en geen brood en spelen eischen, waar werken en offeren plicht is. Geen persoonlijk- of groepsbelangen mogen in de kiezersmassa domineeren, want een regeering, die aan dergelijke motieven haar ontstaan dankt, is een ramp voor het land. Tenslotte veronderstelt het vertegenwoordigend stelsel, dat een volk capabel is om zich vóór of tegen een bepaalde staatkunde uit te spreken. Zeker onderscheidingsvermogen op principieel terrein mag dus niet ontbreken.

Ook aan de vertegenwoordigers worden door dit stelsel hooge eischen gesteld. Het woord, dat zij in de Kamer spreken, moet denzelfden klank hebben als het woord, dat zij spreken in het land. Zij zijn niet gekozen omdat zij over een bepaald vraagstuk toevallig gelijk dachten als een groep kiezers, maar zij zijn gekozen als dragers van een

beginse! en nu wordt er van hen verwacht, dat zij voor dat beginsel ook pal zullen staan en dat zij alles aan de verdediging van dat beginsel ondergeschikt zullen maken.

Het mag wel eens gezegd worden, en wordt ook van hen verwacht, dat ze bij het aanvaarden van allerlei functies niet zullen vergeten, waarvoor ze tot lid der Kamer zijn gekozen. Hun besef van verantwoordelijkheid dient hen te bewaren voor het aanvaarden van een taak, die toch door een mensch niet volbracht kan worden.

Nu is gelukkig gebleken, dat een groot deel van het Nederlandsche volk nog die eigenschappen bezit, die voor een goed functioneeren van het vertegenwoordigend stel noodig zijn. Hoewel hier en daar bij de woordvoerders der politieke partijen de waardeering door het partijbelang weerhouden werd zich te niten, heeft men in de breede lagen van ons volk, ook bij de groepen van links, groote waardeering voor het werk van den heer Colijn kunnen constateeren.

Het is gevoeld, dat de strijd, die om 's lands finantiën scheen te gaan, nog een groter inzet had. Waren regeering en parlement niet in staat geweest om in het critieke moment te handelen, dan was meer dan onze economische welvaart verloren gegaan.

Had de volksvertegenwoordiging tegenover de dreigende ramp der inflatie niet anders dan wopden en beloften kunnen stellen, dan zou de in alle partijen aanwezige ontevredenheid met het parlementaire stelsel straks tot verder gaande degradatie van dat stelsel hebben geleid.

Als het parlement geen werkelijke volksvertegenwoordiging meer is dan is er niet veel keuze meer. Dan gaat het enkel tusschen de revolutie en de dictatuur en veel verschil is hier niet eens tusschen. Wij danken het aan de antirevolutionaire beginselen, dat zij in dit critieke moment den weg wazen en de kracht schonken, om ons volk voor die pijnlijke keuze te behoeden.

Ook thans geeft ons program van actie geen onzeker geluid. De verkiezingsstrijd wordt door ons niet gevoerd met mooie woorden of beloften maar met de nuchtere waarheid, al is het ook, dat die weinig opvrolijkend klinkt. Zal dit door ons volk begrepen worden, begrepen en gewaardeerd? Zullen hier en daar de eigen belangen ook zwaarder wegen dan 't belang van 't land en de liefde tot de beginselen?

De berichten uit alle streken van 't land doen mei-moed de toekomst tegengaan. Alleen klinkt zoo af en toe een enkele klacht over onze „intellectuelen".

Het schijnt, dat er zijn, die met den koster van den schoolmeester uit Ibsen's Brand iederen oproep tot actie beantwoorden met:

„Voor ons geldt nog een andre wet

Dan die hier voorgelezen wordt;

Wij beiden zijn hier ambtenaars

Van het distrikt, om trouw te steunen

De tucht der kerk en alle wetenschappen,

En die met hartstochten zich niet bemoeien,

In een woord: buiten de partijen staan."

Is hiermee de meening van sommigen vertolkt, dan berust die toch op een dwaling. Buiten de partijen staat niemand en kan niemand staan. En wie de „wetenschappen" wil steunen en er iets van verstaat, die weet, dat de machtige actie van den staat, invloed heeft op alle levensuifingen. Wetenschap en kunst ondergaan den invloed der staatkunde. En het zijn allereerst „onze intellectuelen", die aan de antirevolutionaire staatkunde enkele dingen te danken hebben. Van hen mogen wij verwachten, dat zij als de geestelijke leiders des volks, ook op dit terrein, waar de geestelijke worsteling niet het minst hevig is, vooraan zullen staan.

En zij zullen dat doen, naarmate de politiek van verantwoordelijkheid in de laatste jaren door onze partij gevoerd, in hun hart een gevoel van verantwoordelijkheid heeft gewekt.

E. VISSER.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

„Volksschool of Staatsschool"?

Wij vorderen. In allerlei kring, op velerlei wijze blijft men zich bezighouden met de vraag, of we met de Schoolwet van 1920 wel in het rechte spoor zijn gebleven. Het bewijst, hoe zorgvuldig men in de kringen van het Christelijk onderwijs waakt voor het bewaren van de zuivere beginselen. Daar heeft men reeds vele offers voor gebracht en nu het brengen van financiële offers niet meer gevraagd wordt en men in de richting van het onderwijs vrugelaten wordt, blijft men toch voortdurend ijveren voor het zuivere beginsel met betrekking tot de vraag, wie de school moet stichten en onderhouden. Dat is geen ondergeschikte vraag, maar een van de eerste orde, omdat haar beantwoording beslist over de grenzen der overheidsbemoeiing, een artikel, waarmee men tegenwoordig niet te voorzichtig kan wezen.

Een der gelukkigste nitingen van blijvende be-

langstellin
van den
„Volkssch
uitgegeven
ding" van
krijgbaar
Amsterdam
van het
Andel zich
Ik vertrou
van wat d
en hoop, w
zal verhei
dering ove
migheid k
namelijk r
wet van
maar he
te verbet
Hij heel
we een ge
meent, da
wel kunne
alen, waar
denkenden
vraag stel
zonder me
instituut v
te zetten.
de Ouders
gelegd. Zo
ninklijk B
voor de t
dat instil
Andel wil
Ze zullen
Schoolbest
maar vore
commissie
school va
van de k
geerlijke z
over wat
ten, die in
bestaan, k
komen. In
missie de
dat niet j
tegen de
de keuze
vereniging
haar onts
vrijheid o
Ze leeren.

In de d
het recht
schoolgeld
dan, in de
of van he
hoogen, oc
wijzers d
Mij dund
in welke
bied heeft
altijd geda
commissie
beperkende
het sponta
komt naar
We zijn
zijde voor
Moj. West
van de ond
haar meen
openbaar.

a. door
een offer t
b. door
invloed te
wijzend pe
zich preef
Andel heel
meening, i
gebied in t
king der

Me dund
eigen kring
vorm aan
het totsta
noodig is
noodzakelij
voor een o
moet losn
de staatsn
Gr.

Ons „catec
Het is d
Reformatie
publiek in
Voor ee
teekende l
Zutphen e
staanden t
het niet in
model-cate
De zaak
dicteerde i
zereformee